

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

12 de amatoriiis incantationibus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

¶ Tanta fertur maleficiorum improbitas, vt scelerata animi sui intenta imaginatione excitent materiam sui corporis corruptam & venenosam, per quam primo oculi illorum inficiuntur, postea circumiectus aer, & consequenter aliae partes consequentis aeris vsque ad contiguam aliam aerem, quem si quis iam infectum traxerit respiracione, veneno inficitur: vt de intuitu Basiliscus narrat, qui ea ratione solo visu necat, & si virtus eius speculo repercutiatur, a seipso mortem accipit. Dicunt, de his plura vide apud Gesnerum, li. de quadrupedibus in lupulo litera E. & Idem ex Plin. Plu. Solino, & aliis collecta. & in lupulo ipsum habere locum, vt si prior hominem conspicit quam videatur, vocem ei adimat: non alta de causa, quam quod si virtus emittat visu, quod eo modo, quo in Basilisco dixi, peruenit ad hominem: si tamen ipse Lupus prior videatur, non ita: eo quod metu potius e quibus virtus exit, intercipiuntur, dum se conspici vident, insidias sibi parari suspicantur, & fugit.

10 ¶ Auicenna, lib. 3. natura. c. 5. existimat, animam multoties operari in corpore alieno, sicut in proprio: taleque opus existimat oculi fascinantis, & operantis estimationis: atque defendit, imaginatiuam posse etiam corpora extranea immutare, quamuis in hoc eum non sequantur alii, nisi de corpore coniuncto intelligatur, vt scribit Algazel, lib. 5. Physico. ca. 9. Sic & D. Thomas, 1. parte. q. 93. ex forti imaginatione immutari spiritus putat corpori contentos & potissimum subtiliores, qui ad oculos perferuntur. ¶ Inficiunt autem illi spiritus mali ex oculis prodeuntes primum aerem proximum, donec disspentur, vel perueniant ad terminatum spatium: veluti ex visu menstruat mulieris infici quisque nouit specula, & labes illis imprimi foedas. Hoc modo vetulae illae fortilege putidissimae humoribus, quos ipsae putidiores pharmacis faciunt, oculis teneros pueros & agnos inficiunt, mutant & excitantes illos intra se forti imaginatione in modum Chamaleontis & Polyphi fax adherentis.

12 ¶ Constantis fuit quoque Ethnicorum opinio, magicis artibus pellicii posse in sua arua fruges alienas: & ideo C. Furius Crescensius se seruitute liberatus, cum in paruo admodum agello largiores fructus perciperet, quam ex amplissimis vicinitas, in inuidia magna erat, quasi fruges pelliceret veneficiis, & ei a Spurio Albino Curuli dies dicta est: nisi ostendisset validam filiam, bene curata ferramenta, egregie facta, graues ligones, vomeres ponderosos, & boues faturos, quibus absolutus est, Plin. lib. 18. cap. 6. Et nocere posse etiam rebus magica vel inde constat, quod ex 12. Tab. prohibuit, ne hoc fieret, & puniri eum, qui fruges excantaret, & alibi, qui malum carmen incantasset, idem li. 2. cap. 2. & lib. 3. c. 1. Plinius, li. 17. c. 25. auctor quoque est in agro Marucino Veronii Marcelli, equitis Romani, Neronis Caesaris procuratoris vniuertum oliuetum viam publicam transgressum, atque ipsa praedia ex loco in contrarias sedes profecta. Et Virgilius de herbis & maleficis suis furris agens, ait, eclo. 8.

*His ego saepe lupum fieri, & se condere sylvae
Mavim, saepe animas imis exire sepulchris,
Atque satas alio vidi traducere messes.*

Hac de re & lex 12. Tabul. est, Alienam frugem ne pellicito, de hac Alex. ab Alati. 6. c. 10. Meminit & Apuleius, in Apologia. Magia, inquit, ista, quantum ego audio res est legibus delegata iam inde antiquitus, propter leges 12. Tabularum, propter incredulas frugum
13 illecebras interdicta. ¶ Et lege pagana, inquit Plinius, li. 28. c. 2. in plerisque Italiae praediis cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant sivos, aut omnino detestos ferant: quomiam aduersetur id omnium spei, praecipueque frugum.

14 ¶ Narrat Gellius, li. 9. c. 4. in Africa familias hominum esse voce atque lingua fascinantium, qui si impensius forte laudauerint pulcras arbores, segetes lactiores, infantes amoeniores, egregios equos, pecudes pastu atque cultu opimas, moriuntur haec
15 omnia repente, nulli aliae causae obnoxia. ¶ Oculis quoque fascinationem fieri etiam in Illysiis, qui interimunt videndo. Notat & Leonicius, li. 3. c. 70. plura de Thebiorum fascinatricis natione. Et Ouidius, 3. Amor.

Carmine lesa Ceres sterilem vanescit in herbam,

Desiciunt lesi carmine fontis aqua.

Illicibus glandes, canari aque vitibus vna.

Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

¶ Et etiam animalia fascinis tradit Virgilius, 8. Eclo.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

¶ Permittit autem hanc potestatem nocedi Deus, ex imperio
16 scrutabili sua scientia: vel ad probationem eorum, quos diuexan-

dos Sathanae permittit: vt de Iob, c. 4. legimus, quem Deus impio daemone permittit affligere: vt & Saram vxorem Tobiae iustioris, c. 3. 7. Vel vt castigentur qui vexantur aut puniantur: quemadmodum legimus Saulem vexatum a daemone, 1. Reg. 17. cap. voluissent iniqui, S. denique, de poe. dist. 1. Sic tradidit Paulus Corinthium Sathanae, vt anima eius salua fieret, 1. ad Cor. 5. Sic Deus facit ministros suos ignem vrentem, & immisiones per angelos malos, Psal. 77. Misit & spiritum suum pessimum, inter Abimelec, qui septuaginta filios Hieroboam occiderat, super lapidem vnum, & habitantes Sicheem, qui ceperant eam detestari, Iudic. 9. Sine permissione enim Dei nocere serpens hic nulli rei potest, pedes enim Deus ei & manus ademit: dixitque eum super pectus suum gradiri debere, Genes. 3. Facitque daemones similes Capironi pisci, qui, vt ait Aelianus, non deuorat piscem se mouentem vel iacentem, li. 1. de natura anim. c. 3. nec enim daemones vincere potest, nisi volentem & sibi communicantem.

De Amatoriis incantationibus. Cap. 12.

- 1 Amatoria esse incantamenta. Et 2. seq.
- 2 Memphis magicarum artium perita prouincia.
- 3 Figure & imagines ad amorem eod.
- 4 Iynx, fascinum amoris vt fiebat. Et philtre amoris. 4.
- 5 Sacramentis abutuntur & sacris impie magi.
- 6 Demones gaudent diuinis honoribus.
- 7 Amatoria pocula naturalia.
- 8 Et illa propinantes lenonis poena digni. Et 19.
- 9 Asterites lapis philtreum habet amoris.
- 10 Amorem dicuntur conciliare sagitta ex corpore educta.
- 11 Philtre propinantes quibus penis plectantur.
- 12 Pudicitiam corruptentium poena, & illam tantummodo attente tasse, habet poenam. Et 19.
- 13 Amoris excantationes quibus poenis digni.
- 14 Nudum obuiasse mulieri capitale.
- 15 Cogitatio delecti cum quodam actu puniatur.
- 16 Gymnicum certamen quare sublatum.
- 17 Impudicos impudicasque sibi sociasse criminosum.
- 18 Philosophis vetitum, ne, qua animos corrumpent, tractarent.
- 19 Misericordia humana prohibita dispenatio, & de Hegesia philosopho. 18.

Damnat & Constantinus magos, qui pudicos animos ad libidinem deflectisse dereguntur, in l. 4. C. de male. & masb. Temque antea docuimus quibusdam iuribus & exemplis, posse aliquem reddi ex maleficio in habitum ad alienum, certave mulieris concubitum, cautionibus: vt non mirum sit, si etiam impelli quis iisdem ad concubitum possit, eadem vi artis, & impietatis. Profetaram haec de re exempla quoque. Primum D. Cypriani Carthagenensis episcopi. Is enim antequam Christianus fieret, magicis utebatur artibus: cum vero animum per amorem ad iustitiam extrinseca formae pulchritudine puellam adieceret, cupidinemque suam daemone cuiusdam quodammodo carnali & libidinoso ad amores illicitos conciliandos industrio, credidisset, neque tam optatis amonibus perfui posset, quod puella virginitatem suam ante Deo coacta sectasset, & tum, vt par erat, ieiuniis & orationibus, atque aliis fidei armis castitatem tueretur, errorem suum agnouit, & propalauit, & seductionem diuinam, librisque magicis in ignem coniectis, sacra Christianorum complexus est, Niceph. Cali. lib. 5. histor. eccles. c. 27. Quam narrationem volui plenius referre, vt annotemus ibi amoris fascinum a Diaboli ministerio inferri, & subinde a Deo remedium.

¶ Aliud simile exemplum & remedium ex D. Hieronymo, in vita Hilario. suppetit. Erat iuuenis Emporii Gazensis, qui virgine vehementer deperibat: is Memphim profectus, post annum magicis artibus instructus rediit, atque postea & subter limem domus puellae, tormenta quaedam verborum, & portentosas quaedam figuratas sculptas in aere Cyprii lamina defodit, & illicoe infantiuit amore puella, & praenimio amore incitata iuuenis, eum semper inclamabat, donec per Hilariorem curata fuit, virum sanctum anachoretam. ¶ Suidas, in ver. li. 9. 8. iynx inquit, est etiam rotula ac paruum instrumentum quoddam, cui & motacilla alligatur, cuius agitatione amafios suos demulcent venefici, & ad amorem incitant: hincque iynx dicitur, quicquid ad cupiditatem & amorem incitat. Theocritus in Pharmaceutria, idyllio 2. excantationes plures recitat Simethae mulieris, cuiusdam Delphidis Myndii amorem correptae, eaque vt simul perficit, repetit versum,

ἡ γὰρ ἔλας τὸ πῦρον ἐμὸν πρὸς δῶμα ἢ ἀνδρῶν.

Ἦναι ἰταβὲ ἢ ἰλλυμ meum virum ad domum nostram.

Quod imitatus est Virgilius, *ecclē. 8.* dum in singulis magicis veneficis repetit,

Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnim.

Lucianus, *in eo dialo. inter meretricum dialogos.* in Dialogo Melissæ & Bacchidis, quandam etiam ponit incantationem amatoriam.

4 ¶ Abutuntur ad philtrea Veneris magi rebus extra corpus, vel intra propinatis: extra, cera liquefiente, lauro combusto, furtum sacrificacione, foliis, radicibus, reptilibus, motacilla, characterebus, quæ variissime vel assunt pannis, vel subiciunt capitibus, vel liminibus domorum, accedentibus nefariis sacrificiis, & turpibus verbis, precibusque impiis. Et quod detestandum, & cruce flammisque dignum, his impiis sortilegiis amoris adtugunt res sacramentis destinatas & consecratas, sacrosanctam eucharistiam. *gl. in c. accusatus, §. sane, de heret. in fine.* vel non consecratam hostiam circumscriptam notis & literis sanguineis. Et has impietates in sacrosanctam eucharistiam detestatas & in iudicium delatas sæpe sibi testatur Paulus Grillandus, *tract. de sortilegiis q. 3. nu. 19.* & alii quoque de hac impietate meminerunt, & quomodo supra hostiam non consecratam liturgias dici procurent, & abutuntur illis, & pro philtro in potu vel cibo propinent. Narrat & Grillandus ad eandem vanitatem abuti sacramento christianis, secundam partem baptizata, & similibus: atque ab abutantibus pœnas merito exactas, *idem Grill. eo. tract. §. que. num. 21. & 22.* Rursumque & miseri amatoris candelas benedictas, benedictos ramos oliuarum, agni sancti vel benedicti imagines, aquam fontis baptismatis, *idem, eo. tract. q. 5. nu. 3.* Quæ maxime scelerata certe sunt, & impiissima: verumtamen non per se sufficientia ad expugnandam mulieris pudicitiam.

5 ¶ Ceterum, inimici hominis & eius salutis demones, gaudent talibus oblationibus adorari, sacris in illorum obsequia conuersis: quo fit, vt maiori impetu aggrediantur obsequium pudicarum mentium, mulierum potissimum, quæ, *c. 1. de clau. de spons. c. forus, de ver. sig. fragilliores* sunt, & mollium hominum, & propensorum in Venerem.

6 ¶ Sunt his adfina pocula amatoris, quæ incendunt sua vili-bidinem, *l. si quis aliquid, §. qui abortionis, de pen. l. 3. §. hac adiectio, de scar. in P.* Creditur Caligula a Calponia vxore medicamento potionatus: sed quod enim in furorem verterit, *Suet. in Calig. c. 50.*

7 ¶ Æsopus alius a fabulatore, scribit *ἄνα* Pana vocari piscem cetacci generis, *ἢ ἡ τῆς ἰσθμῆς ἀσπιδίου ἰσθμῆς ἀσπιδίου, ἢ ἡ τῆς ἰσθμῆς ἀσπιδίου ἀσπιδίου, ἢ ἡ τῆς ἰσθμῆς ἀσπιδίου ἀσπιδίου.* id est, *in eo lapidem Asterium inueniri, qui solis radis inflammatur, eumque ad philtrea facere, id est, illecebrum amoris esse, Hefichius Milesius illustris, quæc. c. 60.*

8 ¶ Tradit Plinius, *lib. 18. c. 4.* Archelaum & Orpheum scripsisse, sagittas corpore eductas, si terram non attigerint, subiectas cubantibus, amatorium esse.

9 ¶ Qui istis philtreis amatoris vtuntur, pœnam habent extraordinariam, vel metalli, si humiles: vel deportationis in insulam adempta quarta parte bonorum, si honestiores: secundumque effectum qui ex poculo sequitur, & quia pudicitiam attentant, *l. 1. de extr. ord. crim. &* quia res mali exempli est, *l. si quis aliquid, §. qui abortionis, de pen. in P. l. 3. §. hac adiectio, de sca. P. l. multi, C. de malef. &* plena luxuria, vel stupri, vel adulterii, quæ suas pœnas habent, vt propriis explicauimus locis. Accedunt & impietates sacrilegæ sæpe, abusus sacramentorum, quæ ad idololatriam pertinent, vel ad hæresin: vt dum hostia consecrata eius causa polluitur, vel non consecrata sanguineis literis inscribitur, *gl. in c. accusatus, §. sane, de heretic. similesque blasphemiz conuocantur, quæ heretici vel apostatæ pœnas, quæ capitis sunt, merentur, ti. de pagan. C. §. tit. de here. in C. §. iure pontifi. &* nos propriis locis tradidimus. ¶ Et generaliter qui impudicos animos nititur facere, & aliis modis, iniuriarum tenetur, *l. sed est questio, §. si quis, &* *l. si stuprum, de iniur. imo qui virgines appellat, id est, blanda oratione pudicitiam illarum attentat, iniuriarum actione tenetur, l. item apud Labeonem, §. si quis virgines, eo. §. l. attentari, 10. eod. §. 1. eo. tit. ap. Iustin.* Fiunt enim homines deteriores, & corrumpuntur, si amatores fiat, & luxuriosi, *l. 1. §. si iun. l. 2. de ser. corr. P.* Et ne quis arbitretur vel hoc in amore iusto permittendum esse, audiat & in eo quoque vitium, cum maiores nostri solis animis amorem honestum existimauerint constare, *l. 3. de dona. inter vir. &* *exor. P.* Et summopere in omnibus castitas procuranda est, & defendenda, *§. sin. quib. mod. nat. effi. legit. in Auth. §. sancimus, de lenonib. &*

propugnacula illi facienda: maxime quia fragilis est, *ca. nec solo, 32. q. 6.* ¶ Si ergo verum sit, magicis suspiris animos desecti ad libidinem, capitale id erit duplici ratione: & quod magis vti, capitale sit: & quod corrumpere mores, & suggerere ea, quæ possunt pudicitiam expugnare, pœna dignum sit. ¶ Scribit Dio Cassius, *lib. 58.* morti addictos quosdam viros, quod nudi obuiam fuissent Liuæ matri Tiberii Cæsaris, quos tamē illa morti, venia eripuit, quod diceret, pudicis mulieribus hos nihil ab statuis differre.

¶ Apud Vtropienses insulanos sollicitasse ad stuprum, idē quod stuprum commississe est, *Tho. Morus, lib. 2. Vtopia.* Et narrat sacra pagina, *Genes. 12.* Pharaonem multis cladibus, ob attentatam solū Saræ vxoris Abrahæ pudicitiam, affectum esse. Sicut & Abimelechum regem Gerarorum eandem ob causam, *Genes. 20.* M. Claudius Marcellus ædilis curulis, Caio Scantinio Capitolino trib. pleb. diem dixit ad populum, quod filium de stupro appellasset, reusque vno teste qui tentatus erat, damnatus est, *Valer. Maxi. lib. 6. c. 1.* Metellus Celer stupros quoque mentis punitor, diem dixit Cn. Sergio Silo, quod numos matris familias dedisset: eoq; damnatus, nec factum, sed auimus in quæstionem deductus est. *eod.*

¶ Gymnicum agona apud Viennenses sublatum a Trebonio Rifino in suo duumuiratu, illud confirmante Traiano imperatore, quod ex hoc modo, & impudico certamine mores Viennensium inficerentur, *Plin. nepos, lib. 4. epist.* Et tollendæ sunt res, quæ anam delinquendi dant, *l. conuenire, de pact. dot. l. l. alia, §. eleganter, sol. matr. §. ana. in Auth.* Impudicus quippe, veluti quædam contagione serpente, proximos sibi inficit, & modicum fermentum totam massam corrumpit, *prior. ad Corin. 5.* vt vna morbida ouis totum pecus, *can. sed illud, 4. §. dist. c. fertur, 1. q. 1.* Quapropter & impudici & quæ impudicos faciunt, tolli debent, *ca. resecanda, 24. q. 3.* & ii potissimum qui studium huic rei adhibent. Vt & P. Sempronius Sophus cōiugem repudiū nota affectit, nec ob aliud, quam se ignorante, ludos autam spectare, *Val. Maxim. lib. 6. cap. 3.* Puniti proinde quodammodo sunt iure, non tantum impudici, sed qui impudicis fauent. ¶ Vt placuit eum qui emit, & pecunias tradidit ei, quem sciebat scorto daturum, vel in luxuriam profusurum, tanquam malæ fidei possessorem, nō posse præteribere, *l. si quis cum scortis, pro emto. in P.* ¶ Et in antiqua repub. Athenientium prohibitum etiam philosophis tractare in publico quod audientium animos in deteriore sententiam trahere possent: quem admodum in aliis rebus annotauimus. Vt dum post Mileti infelicissimam expugnationē, cum Phrynicius poeta hinc sumto argumento Comædiam exhibuisset Atheniensibus, & fleuisset mirum in modum facti recordatione populus, dies dicta est iudicibus Phrynico: & cum antiquam licentiam proponeret, nihilque se dolo malo fecisse diceret, nihilominus mille drachmis litæ æstimatur, sancitumve, ne posthac vnquam ea populo daretur spectanda Comædia, vt auctor Herodotus, *lib. 6.* Plutarchus, *in Polit.* Ammianus Marcellinus, *lib. 18.*

¶ Sic Hegesius philosopho Cyrenaico Ptolomæus rex *Egy. 18* ptiorum prohibuit, ne posthac publice de miseria huius vitæ diceret: quia tanta valebat eloquentia, vt cum sapius mala huius miseriz vitæ docendo vel declarando representaret, miseranda imagine inserta peccatoribus, multis voluntariæ mortis oppetendæ libidinem ingeneraret, *Valer. Max. lib. 8. cap. 9.*

¶ Deinceps ii, qui amatoris incantationibus vel poculis de-mentare homines satagunt, in lenocinij crimen incidunt, vt merito pœnis iisdem quibus lenones, subiciendi sint. De quibus tractamus post crimen adulterii & stupri, vbi reliqua inuenies.

De Elementorum per magos turbatione. Cap. 13.

- 1 Elementa magicis artibus turbari posse.
- 2 Aqua de celo incantationibus elicit.
- 3 Ventus sopiebant aliqui ex certa familia.
- 4 Apnum quid, & de Empedocle mago.
- 5 Remedia magica aduersus tempestates probat. Constantinus Cæsar.
- 6 Grandinum depulsors apud gentiles.
- 7 Carmina seu excautiones & aërem, & sidera officere creditum.